

สารบัญ

	หน้า
กิติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่จะศึกษาวิจัย.....	1
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
3. สมมุติฐานของการศึกษา.....	12
4. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	13
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา.....	13
6. ขอบเขตของการวิจัย.....	14
7. วิธีการค้นคว้าและดำเนินการวิจัย.....	14
8. นิยามความหมายของคำที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	14
บทที่ 2 เศรษฐกิจของสันป่าตอง ก่อน พ.ศ. 2500.....	16
1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของสันป่าตองก่อน ปี พ.ศ. 2500.....	16
2. ผลกระทบของสงครามโลกครั้งที่สองที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม สันป่าตอง.....	20
3. การแบ่งกลุ่มของชาวบ้านสันป่าตอง ก่อน พ.ศ. 2500.....	24
3.1 กลุ่มชาวบ้านที่มีปัจจัยการผลิต.....	25
- กลุ่มชาวนารวย.....	25
- กลุ่มชาวบ้านที่ทำการเกษตรมีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ได้เช่าที่ดินของชาวนารวยเพิ่มเติม.....	28
- กลุ่มชาวบ้านที่ทำการเกษตรมีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ไม่ได้เช่าที่ดินของชาวนารวยเพิ่มเติม.....	30
3.2 กลุ่มชาวบ้านที่ไม่มีปัจจัยการผลิต.....	32
4. ความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสันป่าตอง.....	34

4.1	ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน.....	34
4.2	ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับนายทุนที่ส่งเสริม การเพาะปลูก.....	35
	- ยาสูบ.....	36
	- ผัก.....	37
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อ ผลผลิตทางการเกษตร.....	38
4.4	ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับพ่อค้าชาวจีน.....	39
บทที่ 3	ที่มาของพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าคนกลางฯ กับเกษตรกร (พ.ศ. 2500 - 2513).....	41
1.	การปรับตัวของชาวบ้าน.....	44
1.1	กลุ่มชาวนารวย.....	45
1.2	กลุ่มชาวบ้านที่ทำการเกษตรและรับจ้าง.....	46
	- กลุ่มชาวบ้านที่สามารถปลูกข้าวได้บนที่นาของตนเองโดย ได้ผลผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนตลอดทั้งปี.....	47
	- กลุ่มชาวบ้านที่ต้องเช่าที่นาของชาวนารวยในการเพาะปลูก ข้าวเพื่อใช้บริโภค.....	48
1.3	กลุ่มชาวบ้านที่ไม่ได้ทำนา แต่มีอาชีพรับจ้างเพียงอย่างเดียว.....	51
1.4	กลุ่มพ่อค้าคนจีน.....	53
2.	การขยายตัวของพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร.....	54
3.	ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร.....	59
3.1	ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับพ่อค้าคนกลางฯ รายย่อยที่ออกรับซื้อผลผลิตถึงที่บ้าน.....	60
3.2	ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับพ่อค้าคนกลางฯ รายใหญ่ที่ตั้งจุดรับซื้ออยู่กับที่.....	62
บทที่ 4	การขยายตัวของพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร และ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าคนกลางฯ กับเกษตรกร (พ.ศ. 2514 - 2529).....	65

ญ

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของพ่อค้าคนกลางฯ.....	66
1.1 สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง.....	67
1.2 โรงสีข้าวพลสุริยะ.....	68
1.3 บริษัทเชียงใหม่สินเกษตร (โจ้วกิมไฉ้).....	70
2. การปรับตัวของเกษตรกร.....	72
2.1 ชาวนารวย.....	72
2.2 ชาวบ้านที่ทำการเกษตรและรับจ้าง.....	74
2.3 ชาวบ้านยากจน.....	77
3. ความเปลี่ยนแปลงของพ่อค้าคนกลางฯ.....	80
3.1 การขยายตัวของพ่อค้าคนกลางฯ รายย่อยในท้องถิ่น.....	80
3.2 การสะสมทุนของพ่อค้าคนกลางฯ.....	88
4. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าคนกลางฯ กับเกษตรกร.....	92

บทที่ 5	ความเปลี่ยนแปลงของพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าคนกลางฯ กับเกษตรกร (พ.ศ. 2530 - 2538).....	104
1.	การขยายตัวของธุรกิจการค้าพืชผลทางการเกษตร และอุตสาหกรรม การเกษตรขนาดใหญ่.....	105
1.1	สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง.....	105
1.2	โรงสีข้าวพลสุริยะ.....	106
1.3	บริษัทเชียงใหม่สินเกษตร (โจ้วกิมไฉ้).....	107
1.4	บริษัท เค. ซี. เชียงใหม่อุตสาหกรรมอาหาร จำกัด.....	109
1.5	บริษัทบูรพาจำกัด.....	111
1.6	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สันป่าตอง.....	112
2.	การปรับตัวของชาวบ้าน.....	114
2.1	ชาวนารวย.....	114
2.2	ชาวบ้านที่ทำการเกษตรและรับจ้าง.....	115
2.3	ชาวนาจน.....	117
3.	ความเปลี่ยนแปลงของพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร.....	121
3.1	การขยายตัวของพ่อค้าคนกลางฯ รายย่อยกลุ่มในท้องถิ่น.....	121
3.2	การเข้ามามีบทบาทของพ่อค้าคนกลางฯ จากถิ่นอื่น.....	124

3.3 การปรับตัวของพ่อค้าคนกลางๆ ที่ทั่วไป.....	125
4. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าคนกลางๆ กับเกษตรกร.....	128
4.1 ความสัมพันธ์เชิงพาณิชย์.....	128
4.2 ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์.....	129
บทที่ 6 บทสรุป.....	141
บรรณานุกรม.....	156
ประวัติผู้เขียน.....	166

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	เงินกู้ระยะสั้น ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด	97
2	เงินกู้ระยะปานกลาง ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด	101
3	เหตุผลของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	136
4	การรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง	137
5	พื้นที่และผลผลิตข้าวในสันป่าตองรายปี (ปีเพาะปลูก 2533/2534 - 2536/2537)	138
6	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปี พ.ศ. 2536	139
7	รายได้รวมเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนของสมาชิก และผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก สหกรณ์ฯ	140
8	จำนวนรายที่มีการซื้อขายที่ดินในพื้นที่สันป่าตองรายปี (พ.ศ. 2530 - 2541)	155